

HIRÜNK A VILÁGBAN

Szerkesztőség és kiadóhivatal: **MAGYAR KULTURÁLIS FIGYELŐ** Előfizetési díj: Északamerikában
 P. O. Box 1005 Hungarian Bimonthly — Revista Húngara egész évre 4., félévre 2. dollár.
 WASHINGTON 13., D. C. Revue Bimensuelle Hongroise Más országban havi két coup.

MUNKÁCSY FESTMÉNYEI AMERIKÁBAN

Írta: Molnár Endre

I.

Munkácsy Mihály a tizenkilencedik század egyik legnagyobb festője volt. Realisztikus értelemben vett nagyszerű színező készség, különleges alkotó erő és csodálatos sokoldalúság jellemezte.

Paul Baudry, a párizsi Operaház díszletfestője, mondta egyszer róla: „Mily szerencsés volt, hogy nem járt ki egy akadémiát sem! Mi festők mind ugyanabból a fából vagyunk faragva, míg ő szabadon alkotott érzései szerint.” Elismert kritikusok Rembrandt-tal és Velasquez-zel hasonlították össze.

Munkácsy 1844-ben született Munkácson. Apja Lieb Mihály, só-adó beszédő volt. Apját a 48-as forradalomban való részvétele miatt az osztrákok bebörtönözték. Édesanyja emiatt való bánatában nemsokára meghalt. Két évre rá apja is követte őt a sirba. A hétéves Miska 1851-ben árván maradt s nagybátyjához, Reök Istvánhoz került, Csabára. Ez nem sokat törődött vele s asztalosinasnak adta. Munkácsy kiskorában a nélkülözések és rossz táplálkozás miatt sokat betegeskedett.

Nem tetszett neki az asztalosmesterség s ezért közbe-közbe rajzolgatott is. Időközben Gyulán a sors véletlenül összehozta Szamossy Elek festővel, aki rajzaira azt mondta: „Éz-zel a tehetséggel maga más is lehet, mint asztalos.” Szamossy igen jól bánt vele s állandóan biztatta őt. Munkácsy kisebb szobai jeleneteket rajzolt ceruzával, melyeket egy könyvkereskedőnek három, négy és öt forintért adott el. Szamossy elhelyezte őt egy csa-

ládánál, ahol rajztanítás ellenében ebédet kapott. Munkácsy mindig nagy hálával gondolt Szamossyra, aki látta őt az asztalosmesterség abbahagyására és megerősítette elhatározásában, hogy festő lesz.

Miután egyik képe eladásával — 16 forintot kapott érte — megvult az utiköltség, felutazott Pestre. Ekkor 19 éves volt. Pesten sikerült eladnia a Pesti Művészegyletnek egy képet 80 forintért és Andrássy grófnak egy tájképet 130 forintért.

1865-ben Bécsbe, majd Münchenbe utazott. A müncheni művészi körök vezetője Piloty volt. Az ünnepelt Piloty nem akarta a magyar festőt —, akinek tehetségében különben sem bízott — felvenni tanítványai közé. Ennek ellenére kiváló mesterei akadtak: Kaulbach, Wagner Sándor, majd Frantz Adam. Münchenben festette a „Leánynézőben” és a „Zivatar a pusztán” c. képeit, melyeket Pestnek adott el. Pest város azonkívül 100 forintos ösztöndíjat is megszavazott neki, amire nagyon büszke volt. Ezzel kapcsolatban említette meg, hogy ha 200 forintot tudna havonta keresni, többet nem is kívánna. Ekkor 21 éves volt. Tíz évvel később 20,000 frankot keresett havonta!

1868-ban Düsseldorfba költözött, hol Knaus mesterrel került kapcsolatba. Itt Munkácsy realisztikusan kezdett festeni és kísérletképen néhány tanulmányfejet készített. „Asító inas”-a volt az első festmény az új Munkácsy stílusban. (Érdemes megemlíteni, hogy Ma-

gyatországon Munkácsy emlékbélyeg-sorozat kiadását tervezték s a 60 filléres érték ezt a képet ábrázolja. Lásd: „Filateliai Szemle”. 1955, február 1.) A kép — melynek eredeti címe „Virradatko!” („Um Morgenrot”) — e sorok írójának tulajdona.

Munkácsy lassanként felbátorodott s növekvő önbizalommal új nagy alkotásba kezdett, a „Siralomház”-ba. Kollégái csodálattal nézték az új képet. Ugyiszóván egész Düsseldorf oda vándorolt, hogy láthassa a művet. A kép 1870-ben a párizsi világkiállításon aranyérmét kapott s ezzel Munkácsy egyik napról a másikra elismert festővé vált. Ezt a festményt a philadelphiai Wil-tack vette meg 2000 dollárért, majd később a Philadelphia Academy of Fine Arts-nak adományozta, ahol jelenleg is látható. A vételár valóságos vagyont jelentett a fiatal művésznek. Munkácsy ugyanis eleinte igen szűkös viszonyok között élt s még a munkájához szükséges anyag beszerzése is nehéz feladat elé állította. Festékébe gyakran aszfaltot kevert, mert ez olcsó volt. Emiatt ebben az időben készült képei lassan megsötétednek és állandó restaurálást igényelnek.

Düsseldorfi tatózkodása alatt egy luxemburgi emberrel ismerkedett meg, báró Marches-szel. 1871-ben Munkácsy Párizsba költözött, ahol Marchesék nagy segítségére voltak a tapasztalatlan, fiatal művésznek. Mútermet rendeztek be neki, a Rue de Liéshonne-on, ahol Munkácsy hozzáfogott „Éjjeli csavargók” című munkájához.

A siker ellenére állandó félelemben dolgozott. Attól tartott, hogy következő munkái nem fogják elérni hírnevét megalapozó korábbi munkáinak színvonalát. Valósággal lánpaláza volt. Napról-napra növekedett elégedetlensége és az a kényszerképzeete támadt, hogy semmit sem fog tudni már alkotni. Amint báró Marches ily állapotba látta őt magával vitte Colpach-i (Luxemburg) kastélyába. Itt Munkácsy fokozatosan megnyugodott, visszanyerte életkedvét és ismét hozzálátott az „Éjjeli csavargók”-hoz. Ennek befejezése után a „Zálogház” című művét festette meg. Mindkettő óriási sikert aratott. Az utóbbi a

newyorki Metropolitan Museum of Art tulajdona.

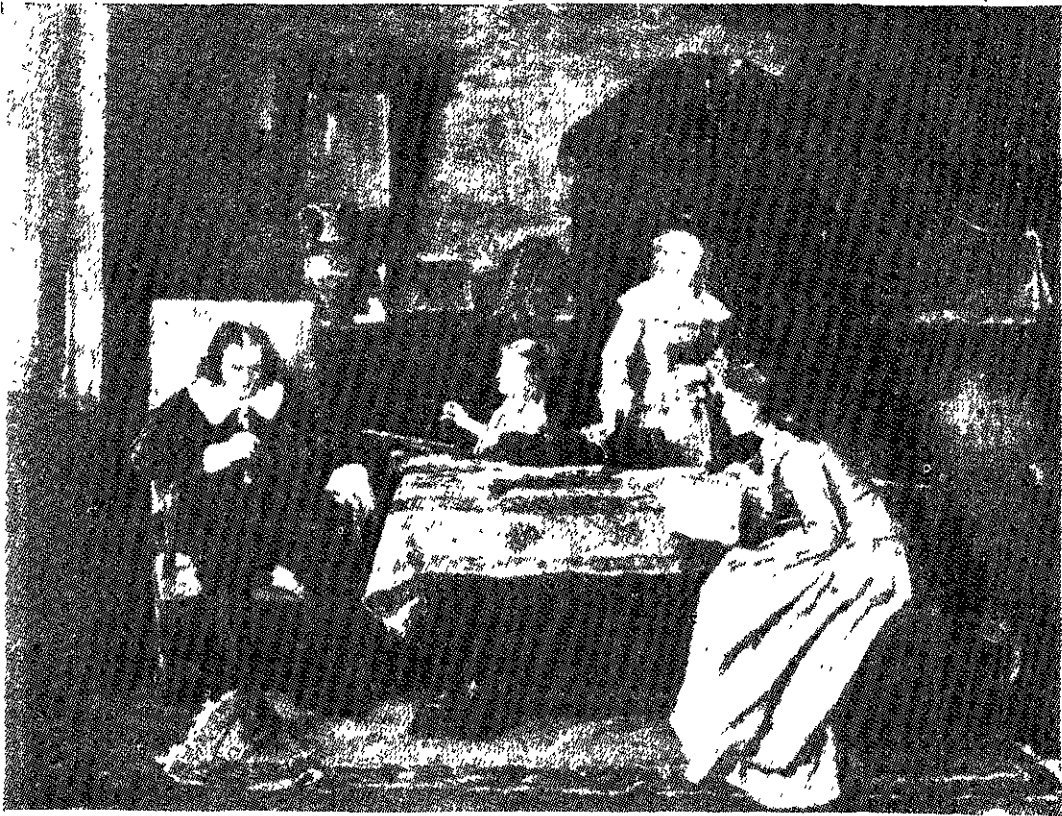
Időközben Munkácsy jóbarátja, Marches báró súlyos betegség után meghalt. Egy évvel később, 1874-ben, a harmincéves művész feleségül vette a fiatal özvegyet. Ujjonnan berendezett otthonukban a mester szívve-lélekkel hozzákezdett új munkájához, a „Falu hőse”-hez, amit 1875-ben fejezett be. Ez a nagy csoportkép a kölni múzeumban van. A főalakról egy tanulmányt is festett. Ez a kép e sorok írójának tulajdona.

Ezután a „Múteremben” (Atelier) c. képe készült el, mely Munkácsyt és feleségét ábrázolja a festőállvány előtt. E nagysikerű képe az 1878-as párizsi világkiállításon is szerepelt. Jelenleg amerikai magántulajdonban van. — Utóbbi munkájával új területre lépett, felhagyott a népelet ábrázolásával és gazdag, előkelő társaságok belső életét, lakásait kezdte festeni; ő maga is magasabb társadalmi fokot ért el, otthonában Párizs előkelőségeit fogadta.

1877-ben kezdett hozzá „Milton az 'Élvezett Paradicsomot' diktálja lányainak” c. alkotásához. Ezzel új területre tért át: a történelmi genre-festésre. E gyönyörű kép, mely az 1878 évi párizsi Szalonon „médaille d'honneur” nyert, a következő évben pedig Münchenben aranyérmét — igen nagy batással volt Charles Sedelmeyer, híres párizsi műkereskedőre. Sedelmeyer nem emlékezett, hogy valaha látott volna festményt, mely a lelket, szívet és szemet ennyire lekötne. Kérte Munkácsyt, adja el neki a képet. Együttal biztosította, hogy mindent meg fog tenni, hogy a festményt és alkotóját a megérdemelt elismerés érje. A mester beleegyezett az eladásba.

Sedelmeyer a Milton-t szalónjában állította ki és meghívókat küldött szét. Tizennégy nap alatt művészek, kritikusok, gyűjtők nagy száma tekintette meg a képet. Elragadtatásuk egyhangu volt.

Ez 1878-ban történt, a Párizsi Világkiállítás idején. A Milton itt is ki lett állítva, a Múteremben c. képpel együtt. A siker óriási volt. A kiállításán nem volt még egy kép, amely ily általános tetszést és egyhangu elismerést keltett volna. Munkácsyt a francia kormány a Legion d'Honneur tisztjévé nevezete ki. Fe-

Munkácsy Mihály: „Milton az 'Elveszett Paradicsomot' diktálja leányainak

renc József pedig nemesi rangra emelte és a „Munkácsy” nevet hivatalosan adományozta neki. (Eredeti családi neve Lieb volt s a Munkácsy nevet addig mint művészi nevet használta.)

A Milton-t Európa összes fővárosaiban óriási sikerrel állították ki. A vezető lapok kritikái a legnagyobb elismerés hangján írtak Munkácsyról. A képet Robert Lenox-Kennedy vásárolta meg a azt a Lenox Librarynak adományozta. Ez később a New York Public Libraryba olvadt be, ahol a Milton az előcsarnok falát díszíti.

Munkácsy ugyszólván sikere tetőpontján volt, amikor Sedelmeyerrel való bizalmas beszélgetése során megemlítette, hogy időnként anyagi gondoktól való rettegés szállja meg. Mi

fog történni, ha következő képeit n e m tudja eladni, vagy ha betegség következtében alkotó ereje csökkenne? Ha 50.000 frankot tudna megkeresni évente, nem is kívánna többet.

— Mester, ha csak ily gondjai vannak, azon könnyen segíthetünk. — válaszolta Sedelmeyer — én kötelezem magam arra, hogy a következő 10 esztendőben minden képét átveszem s értük évente nem 50.000, de minimálisan 100 ezer frankot, sőt az ön tényleges alkotóképességétől függően esetleg ezen összeg dupláját fizetem.

Munkácsy örömmel fogadta el az ajánlatot s ezzel szerződésük érvénybelépett.

(Folytatjuk)

KERÉNYI ÚJ KÖNYVE

Unwillkürliche Kunstreisen — Fahrten im Alten Europa 1952—53. — e. *Kerényi Károly* egyik legutóbb megjelent könyvének címe, amint ezt a *Hírünk a Világban* már jelezte. Lefordíthatatlan cím, annyira egyszerűen és teljesen fejezi ki a tartalmat. A tartalmat, melyet nehezen lehetne egy rövid ismertetés keretén belül közölni. Utinaplóról beszélhetnénk, ha a könyv külső formáját és alakulásának történetét tekintjük. De annyival több, mint egyszerű utinapló, hogy egy ilyen meghatározással leegyszerűsítünk és szegényebbé tennénk a valóságot. A szerző — bevezetések mestere — az első oldalakon előkészíti az olvasót a szokatlan útnyere, amit ez az út jelent, melyet megteszünk vele Európa sokszor jól ismert tájain, sokszor eldugott völgyeiben, feltárásban lévő ásatásainál, de mindig új élményekkel, új szempontokkal gazdagodva. "Előzetes ásatásnak" is nevezi ezt az utazást, melyet több évezred örököseként, és ki tudja milyen megváltozott világ őseiként is tesz meg. Ásatásnak, annak minden varázsával és korlátjával. Az ismeretlen feltárása minden korban vonzotta az európai szellemet. Az ásatásban felszínre kerülő leletek első pillantásra idegeneknek, meglepőknek hathatnak, megértés, türelem — sokszor évszázadok munkája szükséges egységbe foglalásukhoz. — De minden feltárt világ egység — a feltárónak, behatolónak fogékonyságától, felvevő képességétől függ ennek az egységnek felismerése, az elemek összefűzése és az "egybe-látás" (Zusammenschaun), korunk tudományának nagy vívmánya.

Ezzel a nyitottsággal, felvevő képességgel kell ezeket a látszatra annyira különböző elemeket és élményeket is követnünk, melyről ez a könyv hírt ad, hogy behatolhassunk a szerző sokrétű világába és meglátva az Egészet, az igazi olvasó alkotó és utánérző képességével összefűzve a látszólag esetlegeset, abban az élményben lehessen részünk, aminek e könyv és műfaj egyedülálló képviselője: abban a napjainkban annyiszor fenyegetett és vitatott élményben, amit az antikvitás óta az európai magas szellem jelent, a világnak szellemmel átfűtött és átvilágított meglátásában.

"Európa természete egy atmoszférikus, a szellemmel határozott egyszer való vonatkozásban álló egységet alkot, a művészettel." — mondja a szerző. Ez az atmoszféra dominál ezeken az oldalakon. Ez az

egyedül álló atmoszféra, amit meglátni, megélni nem mindenkinek adatott meg, és amit oly nehéz kifejezni. *Kerényi*t, az antik vallás kutatóját, az antik világ oly alapos, napjainkban egyedül álló ismerőjét, tudományos pályafutásának kezdete óta a világnak Egysége, Egészenek varázsa vonzotta és tartotta büvökörében. Az "utazás mint életforma" nem véletlenek sorozata életében. Az utazást annyira magáévá, életformájává tette, hogy minden esetleges, szükséges, mondhatnánk "hivatásból" és "hivataltól" megtett út egyéniségének, a külső rétegen átható szellemének távlatába és mélységébe illeszkedik. 1952 óta, mióta az annyira szeretett és nélkülözött Görögországnak egyedül állóan tiszta, éles körvonalakat meghatározó atmoszférájában, a viszontlátás öröme leírta vele az első naplósorokat, folytatta ezeket a feljegyzéseket. Nem tudós és kutató jegyzetei ezek, nem is mint utá-vezető, vagy művészettörténész írja őket. Az antik utazók frissessége, mindenre figyelő nyíltsága, a részletek szeretete, az élet teljessége szól hozzánk közvetlenül, őszintén ezekből a sorokból. Mint bevezetésében mondja: nem lenne értelme az egészen egyénit, a "magán-jelleget" kivenni ebből a könyvből, mely úgy hozzá tartozik, mint az az intim, házas atmoszféra a pompéji házakhoz, melyet a váratlanul leömlő lávapor oly maradéktalanul megőrzött számunkra.

Az utinapló Pompeiban írt részeiben valóban teljes frissességében és közvetlenségében feltárul előttünk ez a világ. A leírások, mivel éppen az egyéni hangulatot, az aznapi friss benyomást rögzítik meg, távolról sem tudományos fejtegetések, vagy részletes leírások. Így lehet közvetve részünk abban az élményben, mely azok számára, akik közvetlenül megélethették, felejthetetlené vált. Ugy *Kerényi*, *Kerényi*vel járunk a friss ásatások között, vele keressük azt a Venus ábrázolást, mely éppen ehhez a környezethez illik, vele örülünk, mikor megpillantjuk. A félig kiásott házakon dolgozó munkások bennünk is azt a benyomást keltik, hogy egy (pülső házat fejeznek be, ahová nemsokára beköltözhetnek az új lakók.

Folytatva a sétát, ezt olvassuk: "A bájos kis Osteri, a Vicolo és a Strada Mercuri sarkán, kicsiny falfestményeivel mai borozóknak hasonló helyzetekre emlékeztetve, még mindig hívogató, míg a házak, a részleteket összefogó alapideában megnyilvánuló

egyéniségük szerint, többé-kevésbé marasztalóak, állandó bentlakásra azonban ritkán csábitanak... Individualizmus itt nem lehetséges, az egyéniség kifejezése annál inkább. Házmonográfiákat kellene írni, ebben az értelemben, archeológiai építéstörténet és inventárok helyett, mielőtt minden kifakul, színét veszti, összeomlik, vagy cement konstrukcióvá válik."

A kép fordítottja is sokszor felmerül. A mai Itália kis, elfelejtett városkájában egy-egy kép — helyzet, mely az antik világot idézi, mint ezen a kúsvéti sétán Resinában: "Egy kapuív alatt laclonyha rendezkedett be, pompeji módra. Virágzó lányok — nyilvánvalóan válogatott szépségek — ülnek egy másik kapuív alatt, az idős „anyával”, bizonyára ebben is antik mintát követve."

A műakotások finom megértése, az interpretátor tapintata, a határok tisztelete szől mindenből, úgy mint ebből a pompeji meditációból: „Azt hiszem... sohasem ábrázolták egy szent cselekménysorozat kontextusát, — a *Villa dei Misteri*-ben sem — csupán kiragadott motívumokat rögzítettek és variáltak, felismerve művészi értéküket. A művész az őt jellemző tapintattal — hisz különben nem is lenne művész — csupán a megengedett határig ment. Így érte el a teljesség derűjét (fröhliches Gelingen), Valóban teljesség, hogyha a kép mindkét genuin élmény — a vallásos és művészi — dimenzióit feltárja. Csupán utal a vallásosra: a beavatottak itt távolabbra láttak. A be nem avatottak osztályrésze — a miénk is — a sejtés." — A művész szól itt hozzánk, aki finom beleérzéssel és evokatív képességgel közeledik minden alkotáshoz és szava nyomán felvillan előttünk a "genuin élmények fénye. A tudós önvallomását közvetítik ezek a Monte Ciceron írt sorok: „Életem egyik szimbólumává vált a polygonális fal is, a polygonális építési mód, az antik utaké is, melyeket innen délre, Veliában oly frissen éltem meg, mint ahogy az csak az ásatások napjában lehetséges. Ez az építési mód mindig megragadott, mert, anélkül, hogy ezt tudósítottam volna magamban, módszeremnek megfelelője: most a *Monte Ciceron* vált ez világossá előttem. Találkozás a kövel, az antik világ széttört anyagával; alapvonalainak felismerése; a benne rejlő forma feltárása; az alkotásba illeszteni azt, ami eredeti formáját visszanyerte: ez a négy fok."

E "hermesi" utazás végén — Hermesnek, a bárátságos istennek érzi magát lekötve a szerző is, mondván: "A meglepetésnek: a *hermesinek* az

életben és az utazásban, köszöni létrejöttét ez a könyv — megint magát az író idézzük, nem levén találobb és jobb kifejezést e mű jellemzésére, mint amit ő maga mond: "...a legszebb tán, mit író elérhet: a maga szép és filantrópikus kedvtelésében részesíteni az embereket."

(FERDINANDYNÉ ZALÁN MAGDI)

Megjelent a HIRÜNK A VILÁGBAN képes, angol előjegyzési naptára, a

Hungarian Calendar 1956

31 egész oldalas, mélynyomású kép
Ára: \$ 1.—,

MEGJELENT

A Sztáray hanglemezek kiadás

Első kötet — 12 Zsoltár

A Passaic-i Magyar Református Egyház
és Bertalan Imre lelkipásztor
éneklésében.

Kapható: a Passaic-i Ref. Egyház
irodájában

220-4th St., Passaic, N. J. — Ára \$ 5.00

Magyar könyvek, hang-
mezek, csomag- és pénz-
költség. K E L E N Y -
cég, 3650 St. Laurent Blvd.
M O N T R E A L

MAGYAR HANGLEMEZEK

kiadásában közreműködni kívánó kórusok
zenekarok vezetői és a szabad világban élő
magyar művészek irjanak bővebb felvilágo-
sításért a következő címre:

SOUND NEWS PRODUCTIONS

59, Bryanston St.

Marble Arch,
LONDON, W. 1.
ENGLAND

VATAI LÁSZLÓ KÖNYVE ANGOLUL

A Philosophical Library kiadásában "Man and his Tragic Life" címmel jelent meg Vatai László könyve New Yorkban az őszi könyvpiacon. A könyv filozófiai munka és témája minden irodalom, költészet és filozófia, azaz minden emberi példázat, tüdő és tépelődés egyik végső témája: maga az Ember. Vatai könyvének talán legfőbb célja, hogy bizonyítsa: az újkori évszázadok egyik nagy önáltatása, az úgynevezett autonóm ember — emberi lehetetlenség. Az író alaptétele: mi emberek, s egyedül csak mi, két egymás ellenpólusát képező világ közé vettettfünk. Az egyik pólus a természet, a másik a transzcendens. Vatai könyve első felében az ember e két ellentétes pólushoz való viszonyát elemzi, a másodikban pedig magát az emberi szférát, az emberi közösséget és kulturát, illetve ezekhez való viszonyunkat. De a természet és a transzcendens közé kifeszülő emberi világ tragikus porond — mondja Vatai — mert magában hordja e nagy ellentétpár konfliktusát s csak mint e dráma színtere és megnyilatkozása létezik. S ugyanekkor mindkettő felé megvannak a maga áthághatatlan korlátai, melyek ellen szüntelenül lázadhat, de közülök soha ki nem törhet az ember. Így helyzete alapadottságánál fogva tragikus és elkerülhetetlen sorsa a szenvedés.

E könyvet, mely most Kecskeméthy László külön fordításában jelent meg angolul, Vatai majdnem tizenöt évvel ezelőtt írta. Annak idején, ha jól emlékszem, „Dostojevszkij és a szubjektív életérző-filozófiája” címen jelent meg magyarul. De Dostojevszkij inkább ürügye, mint témája a könyvnek. Vatai a nagy orosz regényíró hőseit elsősorban a maga felismeréseinek illusztrálására használja, s csak másodsorban vizsgálja a mögöttük lévő író és annak mondanivalóját. Így könyve nem visszhang, sem reflexió, hanem érett, önálló és eredeti mű. Ha

rokonság tekintetében meg akarjuk keresni a helyét a nyugati filozófia nagy családfáján, akkor azt kell mondanunk, hogy Vatai az egzisztencializmus irányzatához tartozik. Ez az iskola talán az egyetlen, mely újat hozott a huszadik század filozófiai gondolkozásában. Száz évvel ezelőtt Kierkegaarddal közvetlen keresztény élményből és vívódásból fakadt, de azóta messzire kalandozott és ma már meg lehetőségen polarizálódott is. Egyfelől Heideggerrel és Jaspersszal többé-kevésbé visszatérni látszik a nagy német filozófiai hagyományhoz, másfelől Sartreban és követőiben különös módon keresztteződött a materializmussal.

Vatai egy lényeges ponton, kereszténységében és vallásos élmény világában, Kierkegaardhoz áll talán a legközelebb, annak rapszódikus, színjátékos líraisága nélkül, de több filozófiai rendszerességgel. Vatai a maga koncepciójában mesterkélttség nélkül talált helyet a keresztény tanítás lényeges elemének, a hitnek és az isteni kegyelemnek.

Mi magyarok filozófiai művek dolgában elég gyengén állunk. Ha filozófusaink felől érdeklődnek, jobb ha költőinket vesszük elő, Berzsenyit, Vörösmartyt, Vajdát és Adyt. De regényíróinkkal, főként Eötvössel és Keménnyel is jobban járunk, mint hivatalos filozófusainkkal, akik egy-két kivételtől eltekintve elig voltak többek, mint jól-rezzsul felkészült egyetemi professzorok. Vatai éppen ezen a téren hozott újat a negyvenes évek elején: a nyugati filozófiát nem ismertette, hanem művelte magyar nyelven. S ez, sajnos, rika dolognak számít a magyar világban. Ma, majdnem másfél évtized távlatából világosabban látszik, hogy Vatai könyve nemzedékének egyik legjobb munkája. S egyben fájdalmas emlékeztető is a sok közül, hogy mi mindennek vágta utját az időközben reánk tört Ázsia.

(GOMBOS GYULA)

AZ AMERIKAI MAGYAR REFORMÁTUS EGYESÜLET

1801 "P" Street, N. W. — Kossuth House — Washington 6. D. C. USA.

Az egyetlen magyar egyesület, amelyet az Egyesült Államok kongresszusa látott el charterrel, 7 millió dollár vagyonunk, 30 millió dollár érvényben lévő biztosításunk van. Felvesszünk az USA területén élő és 55 évesnél nem idősebb személyeket. Adunk élet-, baleset-, betegségy-, valamint egyéni és családi kórház-biztosítást.

KÉRJEN TÁJÉKOZTATÓT!

NYUGATI FIGYELŐ

AMERIKAI EGYESÜLT ÁLLAMOK

Rózsa Miklós hegedü-versenye

Az amerikai sajtó hatalmas cikkekben számolt be Rózsa Miklós új művének bemutatójáról. A Heifetz által rendelt hegedüversenyt a híres hegedűművész játszotta a texasi Dallas-ban január 15-én. „Rózsa műve a modern magyarok zenei nyelvén szól, akik Rózsa hmfítársai: Bartók, Dohnanyi, Kodály nyelvén; — írja a DALLAS TIMES HERALD (56. I. 16.) — de a zenéjében kifejezett gondolatok a sajátjai.”

A SATURDAY REVIEW (56. II. 4.) így írt: „Azt hisszük, Heifetz — aki szüntelenül kutat új hegedüversenyek után, — megtalálta a legtelkésebb művet Walton 1939-es versenye óta. Ez a mű fellette áll minden későbbi rendelkezésnek. A második tétel jól érthető, dallamának oly elragadó részletei vannak, hogy a század zeneirodalmában teljesen egyedülállnak, kivéve Prokofjev utolsó szimfóniáit.”

A THE DALLAS MORNING NEWS egy héttel a koncert után Sosztakovics hegedüversenyéről megemlíti, hogy „nem olyan jó, mint a Heifetz által bemutatott verseny, melyet a hollywoodi magyar Rózsa Miklós komponált.”

Amerikai magyar kinevezése a diplomáciai karba

Az Eisenhower elnök és Dulles külügyminiszter által aláírt s a

Szenátusban megerősített diplomáciai kinevezések legújabb listáján szerepel Andor C. Klay neve, mint „Consul, and Secretary in the Diplomatic Service of the United States.”

Az új konzul és követségi titkár, magyar nevén Sziklay Andor, lapunk munkatársa és nemrég befejeződött műfordítási pályázatunk egyik bírója. 1935-től 1942-ig amerikai magyar újságíró volt. 1942-ben kormányzolgálatba került. Az Office of Censorship-ben dolgozott, majd bevonult s Egiptomban, Észak-Afrikában, Olasz- és Németországban szolgált; jelenleg a légtörőben tartalékos kapitány. Leszerelésekor a washingtoni külügyminisztériumba neveztek ki s ott 1951 óta osztályvezető.

Magyarul és angolul megjelent cikkei, tanulmányai és könyvei ismeretesek az amerikai magyarság előtt, köztük a „The Visitor Sp.aks” (1950), amelyet a hadügyminisztérium terjesztett terjesztésül, benne egy-egy fejezettel Kossuthról és Apponyiról; „Koszia Márton esete” (1953), amelyet az ABC televíziós hálózaton dramatizáltak; stb. Cikkírója a diplomáciai kar folyóiratának, az „American Foreign Service Journal”-nak, és előadó a Külügyi Intézetben.

Kondorossy László

„Éjféle párbaj” c. egyfelvonásos operájáról a MUSICAL COURIER (55. VI.) azt írja, hogy „zenéje dallamos és jól alkalmazkodik a megrasádó meséhez, a zeneszerző könnyben folyó kifejező dallamok-

kal él s otthon van a hangszerelésben.” A MUSICAL LEADER (55.IX.) kiemeli, hogy „Kondorossy szellemes és briliáns” fiatal zeneszerző, akinek nyolc rövid operáját a kritikusok igen dicsérték. Két Kondorossy-operáról megemlékezik az ENCYCLOPEDIA BRITANNICA 1955-ös évkönyve is.

Az öttusa világbajnokságon

az amerikai vívócsapat óriási meglepetésre harmadik helyen végzett. A csapat trénerre magyar volt, Tóth Miklós.

„Az USA-tól gyenge eredményt vártak vívásban — írja a NEW YORK TIMES (55. X. 24.) — azonban a csapat a legmagasabb ponteredményt érte el, amelyet amerikai csapat valaha is kivívott. Az USA tizenegy európai ország előtt végzett.

Tóth Miklóst, a washingtoni vívóklub vívómesterét szerződtették mint edzőt az amerikai vívók, úszók, futók és céllövők mellé. Az ő vívástanításának köszönhető, hogy az USA ezt a váratlan nagy meglepetést szerezte a mai napon — mondta Hugh Paris ezredes, a csapat vezetője.”

A lap kiemeli, hogy „Magyarország a vezető vívó nemzet a világon.”

Magyar könyvtár

cimen új folyóirat indult az Amerikai Magyar Könyvtár és Történelmi Társulat kiadásában, dr. Bobula Ida szerkesztésében.

„Hangzavart“? — Azt! Ha nekik az,
ami nekünk vigasz!

Azt! Földre hullt
pohár fölcattanó
szitok-szavát, fűrészfoga közé szorult
reszelő síkongató
jaját tanulja hegedű
s éneklő gége, — ne legyen béke,
ne legyen derű

a bearanyozott, a fennen
finom, elzárt zeneteremben,
míg nincs a jaj-sötét szivekben!

„Hangzavart“! Azt! Ha nekik az,
ami nekünk vigasz,
hogyan van, van lelke még
a „nép“-nek, él a „nép“

s hangot ad! Egymásra csikorított
vasnak s kőnek szitok-
változatait bár a zongora
s a torok fölhangolt húrjaira,
ha így adatik csak vallania
a létnek a maga zord igazát,
mert épp e „hangzavar“,
a pokolzajt zavaró harci jaj
kiált
harmóniát!

Mert éppen ez a jaj kiált
— mennyi hazugul szép éneken át —
a sorshoz, hogy harmóniát,
rendet, igazit vagy belevész a világ,
belevész a világ, ha nem
a nép szólal újra — fölségesen!

Szikár, szigorú zenész, hű magyar
(mint annyi társaid közt, — „hír-
hedett“) volt törvény abban, hogy éppen e nép
lelke mélyéből, ahová leszálltál,
hogy épp e mélység még szűk bányatorka
hangtölcsérésén át küldted a sikolyt föl
a hideg-rideg óriás terembe,
melynek csillárjai a csillagok?

Bánatomat sérti, ki léha vigaszt
húzza a fülembe:
anyánk a halott, — a bucsuzót ne
Zerkovicz zengje;
hazák vesztek el, — ki meri siratni
verkli futamokkal?
Van-e remény még emberi fajunk-
ban? —
ha ez a gond s némán küzd már az
ész, te szólalj,

Illyés Gyula:

Bartók

szigorú, szilaj, „agresszív“ nagy ze-
nész,
hogy — mégis! — okunk van
remélni s élni!

S jogunk van
— hisz halandók és fölnőttek va-
gyunk —
mindazzal szembenézni,
mit elkerülni úgysem tudhatunk
Mert növeli, ki elfödi a bajt.

Lehetett, de már nem lehet,
hogy befogott füllel és eltakart
szemmel tartsanak, ha pusztít a för-
geteg
s majd szidjanak: nem segítettetek!

Te megbecsülsz azzal, hogy fölfeded,
mi neked fölfedetett,
a jót, a rosszat, az erényt, a bűnt —
te bennünket növesztel, azzal,

hogymint egyenlőkkel beszélsz ve-
lünk,

Ez, — ez vigasztal!
Beh más beszéd ez!
Emberi, nem hamis!

A joggal erőt ad a legzordabbhoz is:
a kétségbeeséshez.

Köszönet érte,
az erőért a győzelem-vevéshez
a poklon is.

Im a vég, mely előre visz.
Im, a példa, hogy ki szépen kimondja
a rettenetet, azzal föl is oldja.

Im, a nagy lélek válasza a létre
s a művésze, hogy megérte
poklot szenvednie.

Mert olyanokat éltünk meg, amire
ma sincs íge,

Picasso két orrú asszonyai,
hatlábú ménjei
tudták volna csak eljajongani
vágatva kinyeríteni,
amit mi elviseltünk, emberek,
amit nem érthet, aki nem érte meg,
amire ma sincs szó s tán az nem is

lehet már,
csak zene, zene, zene, olyan, mint a
tietek,

példamutató nagy ikerpár,
zene csak, zene csak, zene,
a bányamély ősz hevével tele,
a „nép jövő dalával“ álmódó
s diadalára ápoló,
úgy szabadító, hogy a börtön
falát is földig romboló,
az ígért üdvért, itt e földön,
káromlással imádkozó
oltárdöntéssel áldozó,
sebezve gyógyulást hozó,
jó meghallóit eleve
egy jobb világba emelő zene —

Dolgozz, jó orvos, ki nem adalítasz;
ki muzsikád ujjjaival
tapintva lelkünk, mind oda tapintasz,
ahol, a baj
s beh különös, beh üdvös irt adsz
azzal, hogy a jaj
siralját, ami fakadna belőlünk,
de nem fakadhat, mi helyettünk
— kik szív-némaságra születünk —
kizenged ideged húrjaival!

(1955)

Herz Ottó és Kurtz Arvéd

1956. január 18-án zongora-he-
gedű-szonátaesten kanadai szerzők
műveit játszották „a leghitelesebb
előadásban.“ (MUSICAL AME-
RICA, 56, II. 1.)

ANGLIA Fábián Béla

cikket írt a TIMES AND TIDE
című milliós példányszámban meg-
jelenő angol hetilap január 14-i
számába, melyben Hrucsovék ang-
liai látogatását Haynau londoni
látogatásával hasonlította össze, a-
mikor a magyar szabadságharc el-
tipróját az angol munkások meg-
támadták és megverték. A cikket

a DAILY TELEGRAPH átvette.
(A cikket ismertette az amerikai
TIME c. hetilap is 1956. II. 6-án.)
Fábián Béla Londonban márci-
us és április folyamán több angol
vezető politikussal tárgyalt s a
külgyminisztérium politikai ál-
lamtitkárnak, Dodds Parker-nek
memorandumot nyújtott át a vas-
függöny-mögötti állapotokról, a
politikai pártoknak pedig egy má-
sik memorandumot a magyar po-
litikai foglyok ügyében. Ezután
indította a munkáspárt erélyes
akcióját a bebörtönzött munkás-
vezetők ügyében. Budapesti jelen-
tések szerint sokat közülnék sza-
badlábra helyeztek.

Seiber Máttyás

legújabb műve, „Versenymű he-
gedűre és zongorára“, rendkívül
érdekes és gyönyörű alkotás —
írja a MUSICAL EVENTS (56,
II.) — „Ötlelesség önmagában
még nem hozhat létre szép zenét,
de Seiberben ennél sokkal több
van; valami egészen gyönyörűt
komponált. Gyorsan lemezre kelle-
ne venni; Seibert teljesen érthe-
tetlenül elhanyagolják e téren, a-
mikor annyi ötödrangú angol mo-
dern zenét vesznek fel lemezre.“

E műve és egy másik, a „Quar-
tetto Lirico“, — írja ugyanez a
lap egy másik cikkében — Seibert
„az egyik legjelentősebb zeneszer-
zővé avatja, azok közt, akik Ang-

liában dolgoznak.“ Megemlíti a
cikket azt is, hogy Kodály volt a
mestere.

Korda Sándor

a modern angol film megalkotó-
ja, akit 1942-ben az angol király
lovaggá ütött érdemei elismerésé-
ül, 62 éves korában meghalt Lon-
donban 1956. január 15-én.

ARGENTINA

Emigráns Nemzeti Sport
címmel a buenosairesi „Délame-
rikai Magyarság“ mellékleteket
tartalmas sportújság jelenik meg-
havonta.

BRAZILIA

Több kiállítást
rendezett Sao Paulóban a Bra-

zil-Magyar Kultúregyesület az
idei szezonban. Legutóbb a követ-
kező festőművészek állítottak ki:
Göllner Elemér, Brassay András,
Köri Jenő, Köteles Árpád, Pász-
ter Károly, Solarszky Dezső és
Szabó József.

CHILE Pintye Rudolf

a santiago de Chilében élő ma-
gyar festőművész a télen nagysi-
kerű kiállítást rendezett. A kiál-
lításra a művész minden képe el-
kelt.

FRANCIAORSZÁG

Bakách-Besseney György
a Magyar Nemzeti Bizottmány
küllügyi bizottságának elnöke be-

szédet mondott Strassburgban, a
Rabnemzetek Szervezetében. Meg-
állapította, hogy a kelet-európai
rabnépek sokszor csalódással fi-
gyelték a világpolitika részletké-
déseinek alakulását, így pl. a kom-
munista államok felvételét az
ENSZ-be Hangsúlyozta, hogy a
kelet-európai népek semmiképp sem
fogadhatják el az ún. „nemzeti
kommunizmus“ elvét. Hivatkozott
a rabnépek ellenállására; ezek a
népek bebizonyították, hogy gy-
lölik a kommunizmust és igényt
tartanak a szabadságra.

Ady- emléktábla Párizsban

A párizsi Hotel des Balcons fa-
lán, Ady egykori lakóhelyén, 1956

január 15-én ünnepélyes keretek közt Ady-émléktáblát lepleztek le. Mint ahogy Auer Pál mondta a ünnepi beszédében, az emléktábla gondolatával először az amerikai magyar református szervezetek foglalkoztak, a gondolat megvalósulása pedig nem kis részben Major Ilonka, az Amerikai Magyar Népszava és a Szabadság párizsi levelezőjének érdeme. Szabó Zoltán és Cs. Szabó László mellett — francia részről — Jules Romain, a francia Akadémia tagja, a Comité Franco - Hongrois elnöke, mondott beszédet.

„Ha ma közöttünk volna — mondotta Jules Romain — ahelyett, hogy felettünk tiszteletreméltó árnyként él, nem kellene magát meghazudtolnia. Ez a nagy európai velünk együtt szórná a végső intéseket, hogy Európa és a Nyugat megkapaszkodjanak a talajban s a kitérült repedések látán megtorpanjanak a szakadék-bacsúszás előtt. Talán elnézőbb, gyöngédebb, szánakozó tekintettel fordulna hazája felé. a nyugati világ határ-tartománya felé, ami akkor volt hazája — s amelyet Szent István, Hunyadi János és Corvin Mátyás földjének hiszek én makacsul ma is. Ezt a hazát, mondom, s z á n n á A d y Endre, hogy annyit s annyi féle módon szenvedett. És bámulná, hogy nem adja meg magát, s hogy hisz még egy jövőben, amelyben Magyarország és Franciaország, a Nyugat, Párizs, majd ismét egyazon oldalon állnak.”

MAGYARORSZÁG

Az Unesco

bekapcsolódik Petőfi, Arany, Vörösmarty és Bartók műveinek nemzetközi megismertetésébe — mondotta Budapesten N. Bamma-

te, az UNESCO titkárságának a kelet-európai és közel-keleti országokkal foglalkozó munkatársa. (Magyar Nemzet, 55, XII. 16.)

A magyar sportolók

1955-ben 11 világbajnokságot nyertek, 15 világrekordot értek el. A világrekordok nagy többségét az atlétikák szerezték meg, a 15-ből 13-at. Iháros Sándor egymaga 6-ot. (MN, 55, XII. 24. és 56. I. 11.)

NYUGATNÉMETORSZÁG

Magyar tárgyú film

„Ich denke oft an Piroska” címmel Hartung Hugo regénye nemrég a mozivászonon is megjelent. Magyar menekültek és jugoszláviai magyarok, magyar tájak szerepelnek a filmben, mely szakit a megszokott gicces beállítással s bájos mese keretében mutatja be a huszas évek magyar életét.

SPANYOLORSZÁG

Az ORIENTE c. folyóirat

1956 tavaszi számában a következő magyar „krónika” jelent meg: A lakosság szociális összetételének változása és az életszínvonal — Mit olvasnak Magyarországon? — Magyarok Amerikában (Kerekes Tibor, Reményi József, Dohnányi Ernő, Kármán Tivadár, Grosschmid Géza, Bálint Imre, Zachar Ilona) — Két évforduló (Vörösmarty és Bartók), stb.

SZOVJETUNIO

A Fővárosi Operettszínház

Moszkvában és Leningrádban 22-szer adta elő óriási sikerrel Kálmán Imre „Csárdáskirálynő” c. operettjét, egy meghosszabbított vendégjáték keretében.

A PRAVDA január 6-án ezt írta: „A magyar zeneszerzők ope-

rettjeinek eredeti népi humora, pompás, életvidám melódiai mindig magukra vonták színházaink figyelmét. Különösen közismert nálunk Kálmán Imre operettje, a „Csárdáskirálynő”. Ezt az operettet nemcsak Moszkvában játsszák, hanem egész sor más városban is. A budapesti operettszínház a darabot sok újszerűséggel mutatta be nekünk. Nagy és megérdemelt sikert aratott Honthy Hanna, a ragyogó színésznő Cecilia szerepében... Az előadás zenei és rendezői értelmezésében vannak vitás momentumok...”

A búcsúelőadásról a MAGYAR NEMZET (56. I. 25.) így irt tudósításában: „Megisméltődött az, ami már Leningrádban is megtörtént, hogy a nézőtér együtt énekelt a magyar művészekkel. Ott énekelt a nézőtérén a nagyszerű, ismert szovjet operaénekes, Kozlovskij is.”

A Kálmán-operetten kívül Vincze-Csizmarek „Boci-boci tarka”-ját s egy orosz operettet adtak elő. Az előbbi több részletét (matyólakodalmak, stb.) filmre vette a szovjet dokumentumfilmgyár. A rádió és televízió is közvetített több előadást.

Moszkvában ünnepelték meg Honthy Hanna művészi pályafutásának 50. évfordulóját. Az ünnepséget a Szovjetunio kulturális minisztériuma rendezte. Elsőnek Lepcsinszkája, a híres balettáncosnő köszöntötte Honthy Hannát, majd Tverdoch Lebov miniszterhelyettes. (MN, 56. I. 5.)

Magyar filmfesztivál

zajlott le a Szovjetunio különböző városaiban: Moszkvában, Minszkben, Tallinnban, Taskentben, Kisinyevben, Tbilisziiben, stb. (MN, 55, XII. 27.)

AZ EGY ÉS A KILENCVENKILENC

„Mondom nektek, hogy nagyobb örömlés a mennyben egy megtérő bűnösön, hogynem kilencvenkilenc igaz emberen, akiknek nincs szüksége megtérésre.”

(Lukács 15.7)

1955 májusában jelent meg Kovács Imre regénye a „Ninety and Nine” Funk & Wagnalls kiadásában — s most indult meg európai útján: sajtó alatt van olasz kiadása egy vezető olasz katolikus könyvkiadónál.

A „Ninety and Nine”-ről félszáznál több kritika és ismertetés jelent meg az amerikai sajtóban.

Néhány idézet képet ad az amerikai sajtó álláspontjáról Kovács Imre regényével szemben:

„Az Egyház és a kommunizmus harcát sokszor megírták már és meg fogják írni, de soha olyan eréllyel, intellektuális biztonsággal és részletes ismerettel, mint ebben a regényben... Ezt a könyvet növekvő izgalommal lehet olvasni, de ugyanakkor értelmi gazdagsága mélyreható tanulmányozást követel.” (Catholic World, 1955 augusztus.)

„Lángszóró a vastüggöny ellen... fehérén izzó összegezése a kommunista terrornak Magyarországon.” (Time 1955 június 13)

„A kritikus tudomása szerint ez az első hitteles könyv az orosz megszállta Magyarországról és a kommunista kormány hatalomátvételéről... Felettébb jóleső tudat, hogy egy ilyen ember, mint Kovács Imre a Free Europe Committee-nek dolgozik és segíti életben tartani azt a hitet, amelyet oly szépen bizonyít könyvében.” (Chicago Sunday Tribune, 1955 július 24, Paul Eagle, a modern amerikai líra egyik kimagasló szelleme).

„A ‘Ninety and Nine’ egyike a legkitünőbb könyveknek a huszadik század egyik sajátosságáról, a tisztogatósról.” (The New York Times Book Review, 1955 június 26)

Szinte minden kritika a „Ninety and Nine” jelentőségét azonos módon itéli meg. A kritikusok közös megállapításai nagyon jellemzőek Kovács Imre első amerikai könyvére.

Mindannyian egyetértenek abban, hogy ez

a könyv politikai tett, a szó egyetemes értelmében. Megítélésük szerint a „Ninety and Nine” a kommunista világról elmondja és ábrázolja azt a mindennél lényegesebbet, amit nem árulnak el sem az eszmék, sem az események: a kommunista világ sejtjeinek s az ezekből álló organizmusnak élő működését, a talajt, amire az eszmék és események felépülnek és a matériát, amiből formálódnak.

„A kommunista világot csak az ismeri, aki átélte” — gyakran hangoztatjuk ezt, s kénytelenek vagyunk bevallani, hogy ezt a pótolhatatlan valóságélményt milyen nehezen tudjuk továbbadni mások számára, akiknek nincs benne részük. Kovács Imre kritikusai megállapítják, hogy a kevesek közé tartozik, akik nagy megelevenítő erővel tovább tudják adni a kommunista világnak ezt a valóságélményét.

Egyetértenek abban, hogy Kovács Imre könyve *nemzeti cselekedet*: benne egy nemzet tart tükröt saját lelkiismerete elé. Megállapítják, hogy a „Ninety and Nine”-ban a bolsevista uralom alatti élet nem egyszerűen a külső viszonyok alakulása, hanem erkölcsi kérdés, belső felszólítás, amelyet a történelmi és tőitenclem feletti erők intéznek egy közösséghez és annak minden tagjához. A regény alakjai a kritikusok számára: *magyarok*, jóllehet Kovács Imre a nagy világnézeti konfliktus generalizálása érdekében sehol sem jelzi magyarságukat.

Egyetértenek végül abban, hogy a „Ninety and Nine” *világnézeti cselekedet*. Ez a meghatározás nem mindig mond pozitívumot. A világnézeti címke gyakran menlevél a művészi ábrázolás fogyatékoságához. Azonban a „Ninety and Nine” emberei számára a világnézet nem ürügy, menlevél, takaró vagy vánkos, hanem törekvés az élet teljességére, nem determináltság, hanem szabadságkeresés mindenfajta külső, *idegen*, hatalom ellen. A „Ninety and Nine”-ban a jezsuita tartománvfőnök és a kommunista vezető viaskodása a hörtönben nem az „erősebb” világnézeti címke harca a „gyengébbel”, nem a meggyőzőbbé a kevésbé meggyőzővel, hanem két *egész*, vagy az *egészre törő* ember harca az élet teljességéért.

TUDÓSAINK KÜLFÖLDÖN

Alföldi András

a budapesti egyetem 1949 óta Svájcban tanító régész-professzora a princetoni egyetem kebelében működő tudós társaságnak, az Advanced Studies Center-nek tagja lett. Alföldi Andrást az Einstein halálával megüresedett helyre választották be.

Bogyay Tamás

„Lechfeld, Ende und Anfang” címmel a csata ezredik évfordulójára érdekesen rajzolja meg a X. századbeli magyarság életét, hadtudományát és a végzetes csata hátterét. Az ismert magyar művészet-történész és középkori történész kis németnyelvű könyve a müncheni Karpathia kiadásában igen nagy szolgálatot tesz a német imperialista politikai írők, stb. által meghamisított s az egész világon elterjesztett magyarságkép megjavítása érdekében.

A kritikusok közül igen sokan Koestler nagyhatású „Darkness at Noon”-jával vetették a „Ninety and Nine”-t egybe. Az összehasonlítás véleményünk szerint téves. Koestler regénye megrázó lélektani kalandregény, a műfaj klasszikus értelmében. A „Ninety and Nine” viszont a *művészi dokumentációk* műfajához tartozik, amelyek soisdöntő módon szabták meg a magyarság szemléletét és életét az utolsó évtizedben. Műfaji rokona Márai Sándor: „Egy polgár vallomásai”-nak, Illyés Gyula: „Puszták népé”-nek, valamint Kovács Imre első nagy alkotásának a „Néma forradalom”-nak.

A „Művészi dokumentáció” műfajának széles skálája van regény és történetírás között. A „Néma forradalom” a történetíró és a szociológus, a „Ninety and Nine” a regényíró eszközeivel alkotott művészi dokumentáció. Miért nem írt Kovács Imre „valódi” regényt? Becsületessége, igazságkeresése, az igazsághoz való ragaszkodása tartotta vissza ettől. Vannak a közösség életében szituációk, amikor a fikció nem a mélyebb, teljesebb, hanem a korrigált, preparált s egyben „ékesített” valóságot adja. Ez a tiszta szándék, ez a férfias vállalás okozta, hogy „Ninety and Nine” „valódi” regény helyett politikai és világnézeti jelentőségű művészi dokumentációvá vált.

(Juhász Vilmos)

Ferdinándy Mihály

a Puerto Rico-i egyetem tanára elmúlt nyáron a berlini egyetemen tanított. Három kurzusának címe: a. Középkori elbeszélő forrásaink kritikája, b. A hispanoamerikai irodalmak átnézete, c. A magyar romantika sajátosságai.

Az elmúlt években több tanulmánya jelent meg. Egy spanyolnyelvű hún-magyar tanulmány, a „Clarioris genere” az „Anales de Historia Antigua y Medieval 1954 c. Buenos Aires-i egyetemi évkönyvben szerepelt. Egy másiknak a címe: „El Simbolo del Macrocosmos”.

Gábrriel Asztrik

a Notre Dame-i egyetem Középkori Intézetének igazgatója az év elején jelentette meg a „University of Notre Dame Press” kiadásában új könyvét, „Student Life in Ove Maria College, Mediaeval Paris” címmel. A 460 oldalas művet 28 képtábla díszíti.

Múlt év júniusában Gábrriel Asztrik több előadást tartott Párizsban, az „Academie des Inscriptions et Belles Lettres”-ben, a Párizsi Történelmi Társulathoz és a Párizsi Katolikus Egyetemen. Június 17-én a Francia Akadémián adott elő. Szeptemberben a római Történészek Világkongresszusán vett részt.

A Biborosok Szent Kollégiumának vezetője, Tisserant kardinális, nemrég a Notre Dame-i Egyetem elnökéhez írt levelében dicsérte Gábrriel professzor említett előadásait, és kiemelte a Középkori Intézet tudományos munkáját.

Grosschmid Géza

1956. I. 31-én a Notre Dame-i Egyetem Középkori Intézetében előadást tartott „The Pageant of Mediaeval Heraldry” címmel. Grosschmid professzornak a múlt év folyamán jelent meg fordítása Nicolas Moroso „La Devotion des Chevaliers de Malta envers la Sainte Vierge Protectrice de l'Ordre de Saint Jean-Baptiste sous l'invocation de Notre-Dame du Philerme” című művéből.

Kürász Artúr

akit az UNO Bolíviába nevezett ki gazdasági tanácsadónak s ebben a minőségében 1953-ban megállította az inflációt s stabilizálta az ország gazdasági életét (lásd 1953. július-augusztusi számunkat), nemrég az Egyesült Nemzetek bolíviai missziójának vezetője lett. Címe: „Special Representative of the United Nations Secretary General”.

MAGYAROK AUSZTRÁLIÁBAN

Barcza György cikke . . .

A NEWS-WEEKLY 1956. III. 21-i számába Barcza György, volt londoni magyar követ nagy cikket írt a következő címmel: „A nyugati államszerűségekre ijesztően nagy felelősség hárul”. A cikk szerint az 1920-as békeszerződések voltak Hitler és Sztálin szellemi bábái. Most az előtt a probléma előtt állunk, hogyan lehet megőrizni a nyugati civilizáció erkölcsi, szellemi és anyagi értékeit és hogyan lehet megakadályozni a fokozatos, de végülis teljes leigázását a világnak. És — hogy ei ne felejtjük — hogyan szabadítsuk fel azt a sok száz millió embert, akik alapvető emberi jogaiktól megfosztva félelemben és nyomorban élnek ma a kommunista uralom alatt.

Mivel a veszély az egész világot fenyegeti, főirc kell tennünk az egyes nemzeteket érdeklő problémákat és egy olyan politikát kell elhatároznunk, melyet minden szabad nemzet követhet. A cikk ezzel a mondattal fejeződik be: „Világ szabad népei, egy-süljtek!”

Reményi József

számos tanulmánya jelent meg az utóbbi időben, köztük: „Zsigmond Kemény, Hungarian Novelist” THE PERSONALIST, 1955 őszi — „Poetes Misérés” (Three 19th Century Hungarian Poets), SYMPOSIUM, 1955 tavasz (Vajda, Reviczky, Komjáthy) — „Hungarian Literature in the Past Three Decades” BOOKS ABROAD, 1956 tél — Könyvismertetések utolsó három számában a következő szerzők műveiről: Szalatnai Rezső, Vatai László, Bernard Knox, Kardos László és Endre, Hegedüs Zoltán és Kovács Endre, Áprily Lajos Anyegin-fordítása.

Rónai Zoltán

a Madridban élő fiatal író volt, az egyik munkatársa a „Teatro Mundial” c. 1270 oldalas műnek (Madrid, Aguilar, 1955). Minden egyes cikk egy-egy drámai művet tárgyal. Az 1700 műből 32 magyar. A spanyol nyelven írt drámákon kívül csak a franciák (131), olaszok (112), angolok (106), németek (100), görög klasszikusok (65), amerikaiak (54), kínaiak (51), oroszok (48), latin klasszikusok (37), osztrákok (36), indiaiak (34) előznek meg számban. Holland 13, cseh 2, lengyel 15, jugoszláv 8 van. (Finn-

Kozslik Mária

Dorovan melbournei egyetemi tanár felesége a legnagyobb ausztrál lapok munkatársa. A volt magyar külügyminisztérium tisztviselője „Continental Cookery” c. könyvéi a Heinemann cég adta ki Londonban és Melbourne-ben. Nemrég végigutazta az egész Távol-Keletet Dzsakartától Tokióig; erről szóló útikönyvét szintén a Heinemann cég adja ki.

Paul Tibor

a pesti rádió volt karmestere, a sydney-i konzervatórium professzora, lett a South Australian Symphony Orchestra karmestere Adelaide-ben, amíg a jelenlegi karmester, Henry Krups, kongrentul vendégszerepel.

Dékány Béla

a Sydney Symphony Orchestra első hegedűse 1955. XII. 1-én nagysikerű koncertet adott, februárban a zenekar vidéki turnéján mint szólista Csajkovszkij hegedűversenyét játszotta. Az áprilisi turnén ismét szólista volt. Még 1955. IX. 26.-án, Bartók halálának 10 éves évfordulóján a sydneyi Bartók Társa-

ország, a baltiák és Bulgária nem szerepel a könyvben.)

Az egyes cikkek ismertetik a drámák tartalmát, szerzőit, magyarázatot, bírálatot s bibliográfiai jegyzeteket adnak. A magyar drámaírók közül helyet kapott Bessenyei, Kisfaludy Károly 2 művel, Katona, Vörösmarty, Szélliget 2, Madách, Csiky 2, Rákosi Jenő, Mikszáth, Herczeg 3, Molnár 3, Fodor, Bókay 2, Csathó, Zilahy 4, Bibó 2, Márai, a két Vaszary. Mások, köztük Dóczy Gárdonyi, Móricz, Tamási a szövegek és források hiányában nem szerepelhettek, ill. nevüket csak más szerzők műveivel írt kommentárok említik meg.

Ugyancsak Rónai tollából, bár ezúttal névtelenül, jelent meg egy antológiában (Antologia de Lenguas de la literatura universal, Ediciones Labor S. A. Barcelona, 2. kiadás 1954) hat magyar monda és legenda eredeti spanyolnyelvű feldolgozása: „A csodaszarvasról”, „Emese álma”, „Délibáb szerelme” (a Csörzsúrka feldolgozása), „Hírfoglalás”, a Szent László-legendák összefoglalva, és „Mátyás, az igazságos”. A mű első kiadásában magyar témák nem szerepeltek.

ság (elnöke: Nancy Salns) emlékhangversenyt rendezett, melyen a főmű a „Contrasts” volt; Dékány Béla (hegedű), Révész Gábor (klarinett) és Gordon Watson (zongora) adták elő.

Mészáros Andor

szobrászművész 1939 óta él Ausztráliában. Az első években főleg érmeket mintázott. 1942-ben készítette első nagyobb munkáját, egy 9 láb magas homokkő-szobrot, melyet Sydneyben állítottak fel. A szobrot Lady Wakehurst, New South Wales kormányzójának a felesége lelezte le.

1943-ban ugyanoda egy hasonló szobrot készített, a „Sebész”-t. 1945-ben fenér márványból V. György király szobrát készítette el. Ezt a gloucesteri herceg lepezte le 1947. január 17.-én.

1947-48-ban főleg a Kálvária érem sorozattal foglalkozott. 1949-ben Angliába utazott. A Canterbury székesegyház (az anglikán egyház első temploma) megbízására ezeket az érmeket a katedrális adoptálta és hivatalos nevük „The Canterbury Series” lett. Ezeket a vert érmeket a világ nagy képtárai előre szokták megvenni.

1949-ben Mészáros Andor megbízást kapott egy új oltárra a Canterbury székesegyházba. Az oltár hét ezüst figurából áll, Krisztus halálát és a centurio megtérését ábrázolja. Bizonyos, hogy ez a legfontosabb megbízás, amit valaha magyar művész külföldön kapott.

Az oltár felszentelése 1951 júliusában történt. 1952-53-ban ismét Sydney számára dolgozik, egy 12 láb hosszú homokkő reliefen. Címe: a „Feltámadás”.

Az adelaidei katedrális számára 15 láb magas „Függő feszület”-et készít, Máriával és Szent Jánossal. Egyik legnagyobb faragás a történelemben, mint egy egység.

Közben számtalan érmet és „Memorial”-t készített Melbourne, Sydney, Adelaide, Brisbane és a tengerentúl számára.

Több művészeti tervpályázatot nyert, a legutolsót a Mutual Life and Citizen's Insurance Co. új emblémája számára kiírt pályázaton.

Jelenleg a három legfontosabb útkeresztelődést dekorálja Melbourneben az olimpiász számára.

Mészáros Andort bízták meg az „Olympic Commemorative Medallion” elkészítésével. Ez lesz a hivatalos művészi emléke az olimpiásznak. 12.000 példányban verik, minden résztvevő, kísérő, stb. meg fogja kapni.

(Zeke Zoltán)

Vásároljon magyar könyvet olcsón és bizalommal az emigráns magyarság legnagyobb könyvkereskedésében

B. N. Press Service

4 Earlham Street — London W. C. 2
ENGLAND

KEDVEZMÉNYES AJÁNLATUNK

A havonta megjelenő árjegyzékünket minden érdeklődőnek díjtalanul és vásárlási kötelezettség nélkül megküldjük.

BOCCACCIO: Novellák. 238 oldal, kötve \$ 0.50

JÓKAI MÓR: Szegény gazdagok. I-II. 1.00

JÓKAI MÓR: Sárga rózsza. 215 old. kötve. 0.50

JÓKAI MÓR: Egy hírhedt kalandor 0.50

KITTENBERGER: Vadászkalandok Afrikában kötve 0.50

KARINTHY: Omnibusz. 224 old. kötve 0.50

KAFFKA M.: Színek és évek 256 old. 0.50

MIKSZÁTH K.: Szent Péter esernyője 327 oldal kötve 0.50

MIKSZÁTH K.: Új Zrinyiász, 310 old. 0.50

TERSÁNSZKY J.: Legenda a nyupaprikásról kötve 0.50

VERNE GYULA: A francia zászló, kve 0.50

VERNE GYULA: Dél csillaga 280 old. kve 0.50

A magyar irodalom legjobbjaitól több ezer kötetet tartunk állandó raktáron. Vallásos tárgyú művek, szótárak, történelmi-nyelvészeti-irodalom-és művészettörténeti tanulmányok stb. könyvtárak számára.

Intézmények és könyvkereskedők részére nagy árkedvezmény!

NOTRE REPUTATION DANS LE MONDE

Endre Molnár écrit au sujet des tableaux du grand peintre hongrois Mihály Munkácsy, qui se trouvent actuellement en Amérique. Le fameux tableau intitulé: „Milton dicte le Paradis Perdu à ses filles” peut être admiré dans le Public Library de New York.

Des commentaires sont faits sur les livres suivants: „Unwillkürliche Kunstreisen” de Károly Kerényi, commenté par Magda Zálán; „The Man and his Tragic Life” de László Vatai, commenté par Gyula Gombos; „Ninety and Nine” de Imre Kovács, commenté par Vilmos Juhász.

Le „Nyugati Figyelő et la rubrique „Nos savants à l'étranger” fait connaître les succès et les œuvres des artistes, savants, tech-

RÉSUMÉ FRANÇAIS

niciens hongrois, ou d'origine hongroise, vivant en émigration.

Jascha Heifetz, qui avait commandé un concerto de violon au compositeur hongrois, Miklós Rózsa, a présenté, avec grand succès, cette œuvre, la première fois, aux Etats Unis d'Amérique. La „Saturday Literary Review” constate que le second mouvement contient une mélodie tellement captivante que sa pareille ne peut être trouvée dans notre siècle que dans les symphonies de Prokofieff. — Le Sénat a confirmé, récemment, la nomination d'Andor Sziklay promu au grad de consul et secrétaire de légation. — Il est rendu compte de l'activité litté-

raire de Gabriel Asztrik, de Géza Grosschmid et de Joseph Reményi. — André Alföldi, professeur-archéologue, a été appelé à l'Université de Princeton.

A Paris, on a inauguré une plaque commémorative du poète hongrois Endre Ady, placée sur la maison où il a longtemps vécu. L'orateur d'honneur était Jules Romain, membre de l'Académie Française. L'ancien ministre Auer, les écrivains Zoltán Szabó et László Cs. Szabó ont également fait des discours. — Zoltán Rónai est devenu collaborateur d'une importante revue de Madrid. — Tamás Bozay a écrit une étude sur la bataille de Lech, dont on vient de fêter le millénaire. — Le fameux régisseur anglais, d'o-

Az

OCCIDENTAL PRESS

KÖNYVKIADÓ

célnél tüzte ki a magyar kultúra ápolását a számtizetésben és a magyar szellem értékeinek megismertetését a szabad világgal. További kötetei:

Omár Khájjám: Rubáiját

(Fordította: Sziklay Andor, illusztrálta: Radó Antal)

Gombos Gyula: — The Fate of Central-Eastern Europe.

Veress Sándor: Béla Bartók and The World He Lived In.

Fercsey János: Magyar sorsok Amerikában.

The Best Hungarian Short Stories.

(Előjegyzéseket elfogadunk)

Az

OCCIDENTAL PRESS

KÖNYVKIADÓ

kiadásában eddig megjelent:

SZÁMÜZÖTTEK

NAPTÁRA

(Ára \$ 1.— dollár postaköltséggel együtt)

és a

TIZENHÁROM MAGYAR REMEKMŰ

(Juhász Vilmos bevezetésével) (Ára \$ 1.50 kemény kartonkötésben, \$ 2.— vászonkötésben, 10 cent postaköltség)

az alábbi címen megrendelhető, Csekk, illetve készpénz beküldése után azonnal szállítjuk.

OCCIDENTAL PRESS

P. O. Box 1605

Washington 13, D. C.
U. S. A.

Az egész modern magyar irodalmat reprezentálja az

OCCIDENTAL PRESS

most megjelent novelláskötete, a

TIZENHÁROM MAGYAR

REMEKMŰ

Jókai Mór, Mikszáth Kálmán, Móra Ferenc, Molnár Ferenc, Kosztolányi Dezső, Kaffka Margit, Móricz Zsigmond, Karinthy Frigyes, Krudy Gyula, Szabó Dezső, Márai Sándor, Tamási Áron legszebb novelláit tartalmazza.

A Csicsery-Rónay István szerkesztésében megjelent képes

SZÁMÜZÖTTEK

NAPTÁRA

mint bevezetésében megállapítja, „szinte minden napra ad elmélkedni valót; megbizonyosodhatunk belőle arról, hogy a magyarság organikus része az európai kultúrának és számarányát jóval meghaladó teljesítményeket mutatott fel...”

OUR REPUTATION IN THE WORLD

Emre Munkácsy discusses the pictures of the great Hungarian painter Mihály Munkácsy, which are located in the United States. Munkácsy's well-known *Milton dictating to his daughters the 'Paradise Lost'* hangs in the New York Public Library.

Károly Kerényi's *Unwillkürliche Kunstreisen*, László Vatai's *The Man and his Tragic Life*, and Imre Kovács's *Ninety and Nine* are reviewed in this issue by Mrs. Ferdinándy, nee Magda Zalan, Gyula Gombos, and Vilmos Juhász, respectively.

The columns *Wester Observer* and *Our scholars abroad* survey the activities and achievements of Hungarian and Hungarian-born artists and scholars.

In the USA was introduced amid great success by Miklós Rózsa's violin concerto, Jascha Heifetz, who commissioned the opus. According to the SATURDAY LITERARY REVIEW the melody of this second movement has be- guilements unique in this century outside the last symphonies of Prokofiev.

The U. S. Senate recently confirmed the nomination of Andor Sziklay a contributor to our review, as consul and Secretary in the Diplomatic Service of the U. S. The professional activities of professor Asztrik Gábel, Géza

English Summary

By G. B. Grosschmid
Duquesne University

Grosschmid, and József Reményi are noted. András Alföldi, a professor of archeology is now associated with Princeton University.

In Europa, a memorial tablet for the great Hungarian poet, Endre Ady, was recently unveiled in Paris, where he lived for years. At this ceremony, Jules Romain, a member of the French Academy, delivered the main address. Other speakers on this occasion were: former envoy Pál Auer, writers Zoltán Szabó and László Cs. Szabó, Zoltán Rónai is associated with a Spanish magazine in Madrid. Tamás Bogyay published a paper about the 1,000-year anniversary of the Battle on the Lech, near Augsburg. Sir Alexander Korda, the noted film director of Hungarian origin, died in London in February of this year.

In Latin America, Professor Mihály Ferdinándy of Puerto Rico, published several studies. Painters Rudolf Pintye in Santiago Chile Elemér Göllner and others in Sao Paulo held exhibitions.

In Australia, the sculptor Andor Mészáros receives many official commissions, and is currently working on the Olympic Commemoration Medallion. In 1949, he finished the new statues for the main altar of Canterbury cathedral in England. Conductor Tibor Paul, professor at the Sydney Conservatorium, is this year conducting the Symphony Orchestra of South Australia. Violinist Béla Dékány gave several successful recitals.

In the communist world, the guest performances of the Budapest Municipal Operetta in Moscow and Leningrad are of significance. Imre Kálmán's *Csárdáskirálynő* was performed twenty-two times. On their concert tour through China, pianist Kornél Zempléni and flutist Zoltán Jeney performed the works of Liszt, Bartók, and Kodály.

In 1955, Hungarian athletes won eleven world championships. During the same year, they also set fifteen world records, of which Sándor Iharos, middle distance runner, is responsible for five.

Hírünk a Világban
Editor:

Stephen Csicsery-Rónay
P. O. Box 1005

Washington, 13, D. C.
U. S. A.

rigine hongroise, Alexandre Korda, est mort.

Le sculpteur hongrois, Andor Mészáros, qui vit en Australie y reçoit de nombreuses commandes officielles, ainsi il a été chargé de

l'exécution de la „Olympic Commemoration Medaillon". En 1949, durant un séjour en Angleterre, il a sculpté les statues du nouvel autel de la cathédrale de Canterbury.

Au cours de l'an 1955, les athlètes hongrois ont remporté la palme de 11 championnats mondiaux. Ils ont établi 15 records mondiaux, dont 5 reviennent au coureur Sándor Iharos.